

Verlag over een turfput te Weert

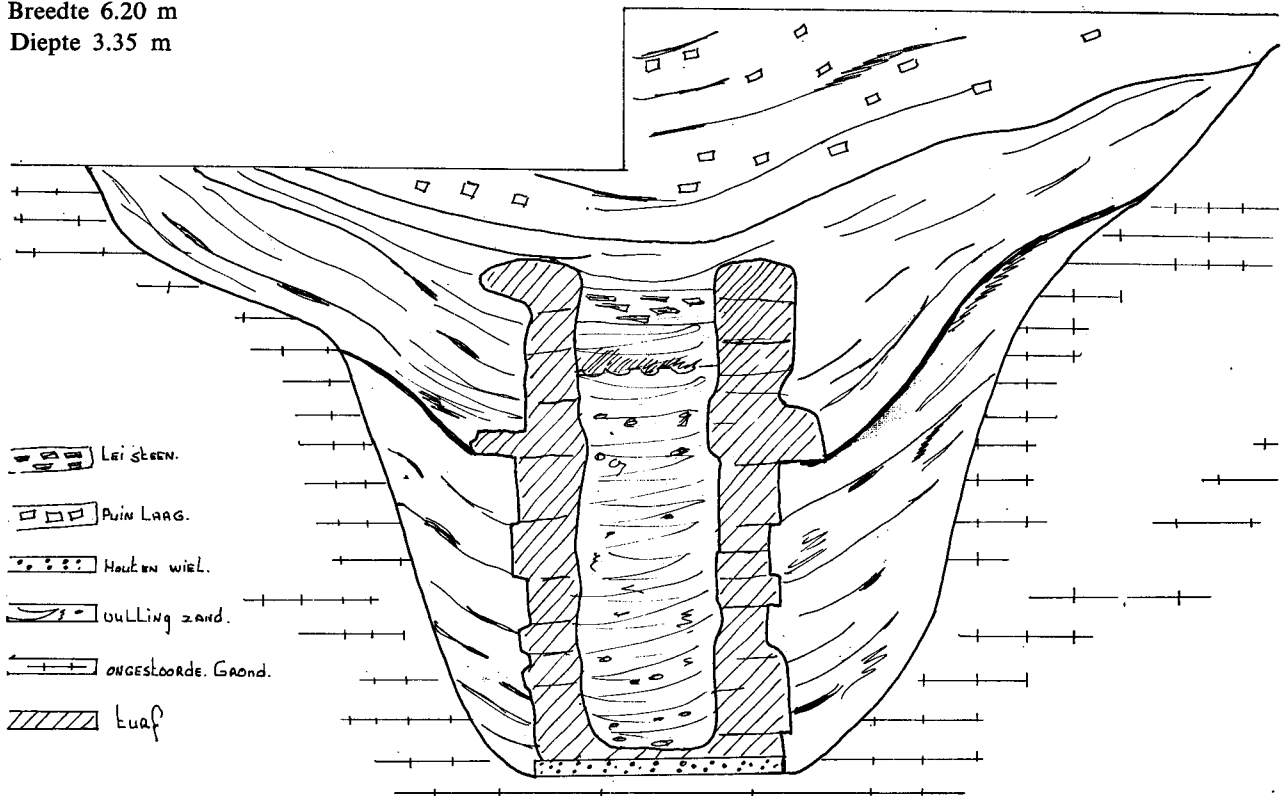
In november 1977 werd in Weert een aanvang gemaakt met de bouw van het nieuwe stadhuis en parkeergarage op het terrein aan de Hegstraat. Voor de geïnteresseerden in de geschiedenis van Weert beloofde dit een interessant project te worden aangezien de bouwwerkzaamheden gingen plaatsvinden op een van de vroegst bebouwde terreinen in Weert, nl. de driehoek Hogesteenweg-Hegstraat-Beekstraat. De leden van de Weerter Museum-commissie waren uiteraard zeer attent op mogelijke interessante vondsten.

Nadat in eerste instantie slechts enkele afvalkuilen en kelderputten van meer recente datum werden aange troffen, werd in de eerste week van januari 1978 hun oplettendheid beloond toen bij graafwerkzaamheden op de hoek Hogesteenweg-Beekstraat vanonder een puinlaag een aantal grote turfblokken tevoorschijn kwamen. Bij nader onderzoek bleek het te gaan om stukken van een oude waterput, opgebouwd uit turfblokken, met een doorsnede van ongeveer 2.40 meter en een diepte van 3.35 meter. Tegenwoordig zijn in het Peelgebied rond Weert nog turfputten aan te treffen uit de eerste helft van deze eeuw, de doorsnede hiervan is echter meestal slechts ongeveer 1 meter. Gezien de omvang van de aangetroffen put is aan te nemen dat het hier niet gaat om een put voor huishoudelijk gebruik, maar om een put die voor industriële doeleinden gebruikt werd. Bovendien heeft men de grondstof turf over een relatief grote afstand moeten aanvoeren. Bij het bouwen van een der-

gelijke put werd eerst een grote werkput gegraven (in het onderhavige geval met een doorsnede van 6.20 meter) daarna werd in deze werkput een fundering aangebracht bestaande uit een houten ring versterkt met rijshout. Voor de put werden de turfblokken apart gestoken in een taps toelopende vorm. Op de fundering werden de blokken in een cirkel opgestapeld en de werkput werd naarmate de vordering van de werkzaamheden met zand opgevuld.

Gezien de bijzondere opbouw van deze put en de omvang werden de mogelijkheden nagegaan om tot een opgraving te komen. In overleg met de dienst Stadsontwikkeling van de Gemeente en de aannemer Wilma b.v. werd het besluit genomen de werkzaamheden op dat gedeelte van het terrein tijdelijk stop te zetten, om een noodgraving mogelijk te maken. Aangezien de museumcommissie niet over voldoende mankracht beschikte werd het aanbod van de Archeologieclub van de Philips van Horne scholengemeenschap graag geaccepteerd om onder leiding van een lid van de museumcommissie de daadwerkelijke opgraving te verrichten. Het werk werd aangevangen op 9 januari en duurde tot 19 januari. In die periode werd een groot aantal voorwerpen opgegraven, waarvan een gedeelte in de toekomst in het Weerter museum „de Tiendschuur” zal worden geëxposeerd. De voorwerpen die U dan kunt zien zijn te dateren tussen 1500-1650, zodat wij kunnen aannemen dat de betreffende waterput zeker in die periode in gebruik is geweest.

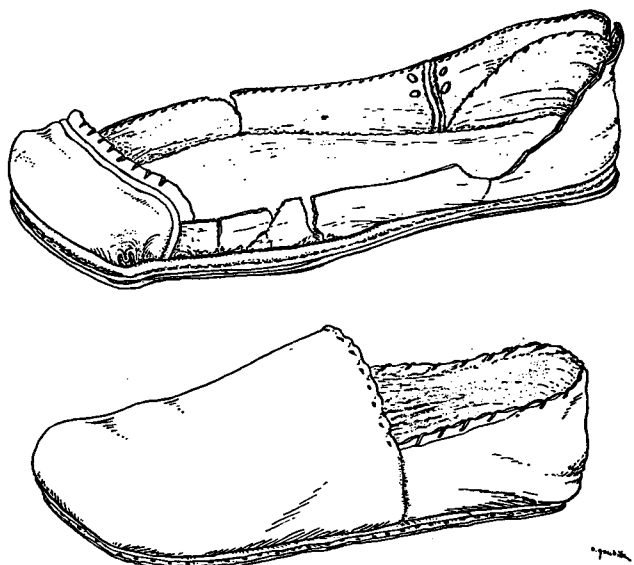
Breedte 6.20 m
Diepte 3.35 m

Voor de archeoloog is een oude put een soort schatkamer van het verleden; allerlei voorwerpen die in en om het huis werden gebruikt konden bij het afwassen, door onoplettendheid of om andere redenen in de put terecht komen om zo voor het nageslacht bewaard te blijven. Ook bij deze „turf”put bleek dit het geval te zijn. Uit de scherven werden een aantal voorwerpen gereconstrueerd die U uitgestald zult zien. Naast het aardewerk werden ook een aantal kleinere gebruiksvoorwerpen aangetroffen. Bijzondere aandacht voor de opgravers kregen de stenen pijpekoppen omdat zij een bijzonder goede bron voor datering vormen. Door de geringe omlooptijd van dergelijke pijpen (breuk van de steel en „doorroken”) kunnen zij leiden tot een nauwkeurige datering. Prof. Friederich heeft een methode ontworpen waarbij door het meten van de inhoud deze te dateren zijn in de periode van ongeveer 1595/1635. Verder werden nog een aantal met de hand vervaardigde buizen aangetroffen van een waterleidings- of rioeringssysteem, dat in de buurt van de put is gevonden. Waarschijnlijk zijn de buizen benut om water te lozen in de beek die daar ter plaatse binnen de stadsmuren liep.

Tot slot nog een bijzonder stuk aardewerk. Het bijzondere zit niet zozeer in het aardewerk alswel in de tinnen „stop” die in de rand is aangebracht. Dit is een „unieke” constructie waarvan het doel nog niet duidelijk is, wellicht dat het hier gaat om een soort „ijkmerk”. Op het merkteken komt in de vorm van de keper, het oude Wapen van Weert voor met de letters J. P.

Schoenen uit de turfput.

Het aardewerk bestond uit „limburgs aardewerk” Raeren Westerwald, dit zat in de afvalkuil boven de put. Onder in de put zaten drie-oor kruiken (2), een wrijfschaal, 4 schalen met standlobben (zie A.W.N. monografie no. 3. J. Renaud, blz. 76 b+ 81.45a), 4 schoenen waarvan 2 gereconstrueerd en geconserveerd zijn, een puthaak en hengel emmer, handvat van klein mesje, waarvan het handvat uit been en met 8 karaat goud is bekleed, spinklosje, en veel dierlijke botresten. Dit alles zal in de nabije toekomst in het museum permanent worden tentoongesteld.

Thieu Heijmans - Weert
20-10-1979

Met dank aan Dhr. Jorigas, hoofduitvoerder Wilma,
Philips van Horne scholengemeenschap,
De Gemeente Weert,
Dhr. Goubitz, R.O.B., Amersfoort.

